

Fodor Miklós

Mennybe vivő lépcső – Stairway to Heaven

Robert Plant (Led Zeppelin) ikonikus dalszövegének rendhagyó, táltosmitológiai és asztromitológiai értelmezése. (Függelékben egy paleo-asztronautikai, félig játékos kísérlettel.) Az értelmezés során hosszasan beszélgettem a mesterséges intelligenciával. A saját értelmezéseimet Palatino Linotype betűkészlettel, a mesterséges intelligencia általam jelentősen átgúrt közléseit a **Comic Sans** betűkészlettel szedtem.

Sámánisztikus motívumok a dalban

Íme a dalszöveg nyersfordítása.

*Van egy hölgy, aki biztos benne, hogy ami csillog, az arany,
és ő épp egy lépcsőt vásárol a Mennyországba.*

*Amikor odaér, tudja, hogy ha az üzletek mind zárva vannak,
egy szóval megkaphatja, amiért jött.*

Ó, ó, és ő épp egy lépcsőt vásárol a Mennyországba.

*Van egy jel a falon, de ő biztosra akar menni,
mert tudod, néha a szavaknak két jelentése van.*

A patak melletti fán énekel egy énekesmadár.

Néha minden gondolatunk téves.

Ó, ez elgondolkodtat.

Ó, ez elgondolkodtat.

*Van egy érzésem, amikor nyugat felé nézek,
és a lelkem a távozás után sóvárog.*

*Gondolataimban füstgyűrűket láttam a fák között,
és azok hangjait, akik ott állnak és néznek.*

Ó, ez elgondolkodtat.

Ó, tényleg elgondolkodtat.

*És azt suttogják, hogy hamarosan, ha mindannyian együtt játszunk,
akkor a dudás (furulyás) elvezet minket az Észhez,*

és új nap virrad azok számára, akik kitartanak.

És az erdőkben visszhangzik a nevetés.

Ó-ó-ó-ó-hú.

Ha nyüzsgés van a sövényednél, ne ijedj meg most,

csak tavaszi nagytakarítás a május királynőjének.

Igen, két út közül választhatsz, de hosszú távon

még van időd megváltoztatni az utat, amin jársz.

És ez elgondolkodtat.

Ó-ó-ó-ó-hú.

Zúg a fejed, és nem múlik el, ha még nem tudnád,

a dudás (furulyás) hív, hogy csatlakozz hozzá.

Kedves hölgy, hallod a szél fújását? És tudtad-e,

hogy lépcsőd a suttogó szélben fekszik?

És ahogy kanyargunk az úton,

árnyékaink magasabbak, mint a lelkünk.

Ott sétál egy hölgy, akit mindannyian ismerünk,

aki fehér fényt sugároz, és meg akarja mutatni,

hogy minden még mindig arannyá válik.

És ha nagyon figyelmesen hallgatsz,

a dallam végül eljut hozzád,

amikor mindannyian egyek vagyunk, és az egy minden,

hogy szikla legyél, és ne gurulj el.

És ő épp egy lépcsőt vásárol a Mennyországba.

Milyen motívumokat találunk a dalban, melyek beleillhetnek a sámán/táltos-mitológiai összefüggésrendszerbe?

Létra, mely a mennybe vezet,

az arany kétféle értelmezhetősége (minden megvehető, az istenek féme),

a Hölgy, mint kiválasztott, beavatandó,

aki a két világ (Föld/Menny) között áll,

akit hívás ért,

a dal énekese (illetve az együttes), mint táltos, mint beavató,

mint aki a szent, kozmikus nászra hív,

duda (furulya), a révület egyik hangszere,

a zenedarab elején megszólaló furulyák az angyalok hangszerei,

a zenei előadásban a dob hangsúlyos szerepe és a fokozás,

az elvágódás nyugatra, a halál égtája felé,
az értelem elbizonytalanodása,
az irány elveszítése,
jelek észlelése,
az egyetlen jel-szó, kulcs, mely a belépést engedi,
az erdő, mint a beavató rítus helyszíne,
a szél, a suttogás, a sejtelmesség,
az árnyak-árnyékok,
az ijedelem,
énekes madár a fa tetején, mint jelző állat,
Május Királynője, mint egy mitikus-szellemi hatalom megjelenése,
a tavasz, mint a termékenyítés válás misztikus ideje,
a Túli Értelem megjelenése,
a forgás és ringás, az Eggyé válás,
a megtisztítás-megtisztulás-megújulás (új nap),
a döntési helyzet megmaradása.

A beavatási szertartások, a transzállapot és a túlvilági utazás ezen motívumai jól beilleszthetők a klasszikus sámánisztikus mitológiai sémába. Robert Plant szövege - melynek megírását a kelta-walesi folklór és okkult olvasmányai ihlették - e fenti kiemeléseket figyelembe véve általános archetipikus mintázatot követ. Nézzük meg, miként lehet úgy csoportosítani a fenti elemeket, hogy az a sámán-szertartás folyamatába pontosabban illeszkedjenek!

A Világfa képzete és a túlvilági utazás folyamata két lényegi elem az értelmezési keretül választott vallásos-mágikus sémában. **A transzállapotban (a tudattalanban szunnyadó archetípusok felélesztése révén) a sámán-utazás a kozmikus tengely körül zajlik, illetve tulajdonképpen az mozgatja, ösztönzi, mert e tengely megfelel a Tejútnak, a Tejút pedig a Teremtő hatalomnak, mely hatalom gravitációs erejénél fogva mindeneket mozgat, kiváltképp kiválasztottait.** A csillagos égi jelképrendszerben - mely a táltos- (vagy sámán-) mitológiának hátteret biztosít (erről később még lesz szó bővebben) - a Világfa (Életfa) Rá utal. A Mennyszigetbe vezető lépcső vagy létra a sámánisztikus rítusok legalapvetőbb eleme. A sámán (vagy általánosan megnevezve más vallási formákra is utalva: a beavatandó) egy létrán, fokokra vágott fán (vagy lépcsőn) mászik fel a

szellemek világába, a felső világba. Ez az eszköz megjelenhet valóságosan is, vagy a transzállapotban jelképesen, vagy egyszerűen csak a sámándobra festve, jelezve jelképesen, hogy a sámán számára megnyitható a függőleges tengely felfelé vagy akár lefelé is. A létra minden esetben a Világfára utal. A dalbeli mennybe vivő lépcső egyértelműen megfeleltethető ennek a vallási eszköznek vagy képzetnek.

Az énekesmadár a patak melletti fán a Világfa ágai között lakó madarak ősi képére utal: ők a szellemek, ősök hírnökei az archetipikus jelképezésben. A patak (vagy általában a víz) mindig határt jelez evilág és túlvilág között. A madár furulyahangra emlékeztető éneke a fán a túlvilági tudás közvetítésére utal. A dalszöveg piper szava elsődlegesen dudát jelent, másodlagosan azonban a furulyára is utal, megjegyzendő, hogy maga a dal Led Zeppelin előadásában gitárszóval és furulyahanggal indít.

A dalban megjelenő érzet, az elvágódás nyugatra, a halál égtája felé a sámánizmusban – és sok archaikus kultúrában – a napnyugta, napszentület igézetébe vonja a lelket, éppen mert ez a holtak birodalmának, az ősök földjének iránya. A lélek távlat utáni sóvárgása nemcsak realizisztikusan értendő, hanem lelki-szellemi síkon is, a fizikai messzeség metafizikai messzeségre utal: ebbe a képzetbe és az ehhez kapcsolódó vágyba vagy transzcendens kötelezésbe beleérthetjük a fizikai test elhagyását is: sámáni módszerekkel a lélek megérkezhet a szellemek birodalmába.

A sámán-szertartások elengedhetetlen eleme a transzállapot létrehozása, melyben a transzcendens hívás elérheti a lelket. Ez az állapot az érzékek szándékos-aktív, a sámán által kezdeményezett elhomályosítása révén közelíthető, avagy nem-szándékos-passzív megtörténeése révén. A Stairway to Heaven koncerten való előadása a szándékos elhomályosítást jelenti, míg a dalszövegben az érzékelés megzavarása inkább passzív történés/esemény, mely eléri a beavatandót. A sámánná válás kötelező eleme a „sámánbetegség” vagy a transzot megelőző fizikai tünetek. Zúgás keletkezik a fejben, mely nem múlik el – duda (furulya) hívja a lelket. Nem kell eldöntenünk, hogy ténylegesen szól-e a duda, avagy a dudaszó már inkább egy belső hang, a látomás szerves része. A külső ható elem belsővé válik a szertartás folyamán. **A duda folytonos hangja, melyet még a levegővétel sem szakít meg, egyfajta monotonitást hoz létre, mely a sámándobhoz hasonlóan az agy théta-állapotának elérését, s ennek nyomán a révülést idézi elő.**

A néha minden gondolatunk téves érzete az értelem elhomályosulását jelenti. **A beavatás során a racionális, evilági logikát össze kell zavarni (vagy összezavarodik szellemi hatásra), hogy a beavatandó befogadhassa a transzcendens tudást.** A szél fújása és a suttogás a szellemek megnyilvánulása a sámánmitológiai sémában. A sámán nem emberi hangokat, hanem a természet suttogását, a szél szavát fordítja le. E történés strukturálisan azonos az ógörög képzettel és szertartással, melynek során delphoiban a Püthia artikulálatlan hangokat ad, ezeket fordítja a próféta versben emberi nyelvre. A füstgyűrűk a fák között arra a szent füstre utalnak, melyeket gyógynövények, hallucinogén anyagok égetése révén keltenek egyes sámánok a révülés hatékonnyá tétele érdekében. Ez mint katalizátor működik a szellemvilággal való kapcsolat csatornájának fenntartása érdekében.

A sámánikus beavatás helyszíne és a dalban megidézett helyszín között is analógia mutatható ki. A szellemi segítő (vagy segítő) megjelenése (Május Királynője) is jól beilleszthető a sámánmitológiai keretbe. **Az erdő kiválasztása a beavatás helyszínéül azért kiváló, mert a sűrű sötét erdő (népmesei elem is) civilizáción kívüli tér. Itt a beavatandónak egyedül, minden kulturális segítségtől megfosztva, visszatérve az életműködésekhez, ösztönökhöz, hormonális jelzőkhöz, mint mindenek gyökereihez kell a félelmeivel szembenézve átalakulnia olyan lélekke, aki az Élet legmélyebb, isteni impulzusait hallja, érzi, tudatát ezen hatások meghosszabbításának tekinti.** Nem véletlen, hogy a Világfa gyökerei a mélységes mélybe, azaz az Élet legvégső ösztönös talajába, a legalapvetőbb erősugárzásba és formaadásba gyökereznek. Május Királynője, mint a természet, az Élet egy szellemi hatalma jelenik meg már a transzállapotban a látomás szerves részeként. A tavasz, a termékenység és a természet újjáéledésének úrnője, egy archetipikus anya- és szellemalak, egy égi (vagy a tudattalanban felébredt) küldött, akire a beavatandónak feltehetően a legnagyobb szüksége van. A tavasz évszakával is összekapcsolható a nagytakarítás-rítus, melynek szakrális jelentése: megtisztulás-megújulás, és ez a beavatási rítusok elmaradhatatlan része. **A rituális tisztítás révén a régi, profán én kisöprése helyet ad az „új napnak”, az újjászületésnek, mely a szertartás egyik fő célja.** A „nyüzsgés a sövénynél” és az ijedelem érzete a szellemvilág betörésére utal a profán valóságba, mely kezdetben mindig félelmet, szent borzongást vált ki a beavatandóból.

A különös jelek valamely zárt térbe, illetve tudásba beengedő titkos kulcsok. Kapuőrök állnak minden fordulónál, átjutni rajtuk csak efféle eszközökkel, illetve tudással lehetséges. Ezek is mind-mind a sámánmitológiai keretbe jól illeszthető motívumok a dalban. *Ha az üzletek mind zárva vannak, egy szóval megkaphatja a Hölgy, amit szeretne: a mennybe vivő lépcsőt. Az egy szó maga a szent jelszó, a varázsigé vagy titkos név, amelyet csak a beavatottak ismernek, és amely megnyitja a túlvilág kapuit, amikor az anyagi világ üzletei és üzletkötései már csődöt mondtak, mert földi ügyletek által a keresett transzcendens világ elérhetetlen. A jel a falon, illetve a szavak kettős jelentése egy kivételes képességre utal: jelek észlelésének és értelmezésének a képességére. A sámán ott is jelet észlel, ahol más nem. Továbbá képesnek kell lennie arra, hogy a kultúra által közvetített rúnák, rovások és a látomásaiban megjelenő szimbólumok mögöttes, rejtett totemisztikus és spirituális, mélyebb, archetipikus jelentését kiolvassa.*

Az arany megjelenését jóval tágabb mitikus körben érdemes értelmezni. Az aranyak kétféle értelmezhetősége sejlik fel a dalban. **Az ambivalenciák mindenkor az én szabadságára utalnak, a szabadság pedig arra kötelez, hogy az ember használja, ezáltal fejlessze értelmét.** A hölgy kezdetben azt hiszi, ami csillog, az materiális arany, amit szeretne, az pénzért megvehető. A rítus végén azonban az arany az alkímiai és sámánisztikus értelemben vett tiszta szellemi fénné, az istenek halhatatlan lényegévé válik: *minden még mindig arannyá válik.* Az arany révén való eszközvásárlás jöllehet lehetséges - és nem is feltétlen hiábavaló -, mindazáltal a magasrendű cél: az én átlényegülése, jelképes értelemben való arannyá válása. **A mennybe való feljutás (másképpen fogalmazva) az Aranykorba való vissza-, előre-, de leginkább belerévedést jelent: ennek az ős-képnek a lélekben való felébresztését, az iránta érzett vágyakozást, mely a valóságos világ alakításának ösztönzőjévé tehető a jelenben.** *Szikla legyél, és ne gurulj el* - halljuk a dalban. A sámáni utazás végén a lélek elvben eléri a szellemi szilárdságot, a kozmikus mozdulatlanságot és stabilitást a folyton változó anyagi világgal szemben - ez maga az Aranykortudat vagy Mennytudat, mely egyértelmű és szigorú törvényt is jelent, melyet a szabad akarat és a racionális belátás erősített meg, amikor a kétértelműségeket, többirányúságokat a helyes értelem és irány rögzítésével maga mögött hagyta. Ez az állapot a misztikum érzete, amikor mindannyian egyek vagyunk, és az Egy Minden: a teljes én-halál, a sámáni szétszabdaltatás utáni újra eggyé válás és a misztikus unió

mindennel állapota. **A sámán érzelmileg feloldódik a kozmikus egészben, ahol megszűnik a kettősség.**

Érdemes tudatosítani a szereplők sámánrítusban betöltött szerepeit is. **A Hölgy kiválasztottként, beavatandóként jelenik meg.** Ő az, aki a két világ határán áll. Elindul a materiális illúziók felől, később fehér fényt sugároz, mely egyfajta szellemi potenciált jelez, hogy a suttogó szélben és a kanyargós úton (sámánutazás) átalakulhasson, képzeletben, látomásban, érzetekben megélje az aranykori (mennyei) állapotot. **A dal énekese (és a zenekar) ebben a szereposztásban a táltos vagy beavató pap szerepkörét kapja.** Maga a zenész: sámán, aki zenével, ritmussal, a dal fokozatos gyorsulásával, extatikus szólóval és a szent szöveg kántálásával ragadja magával a hallgatóságot. Elvileg a közönség bármelyik tagja azonosulhat a dalban megidézett Hölgygel, aki a beavatandó. A zenekar és a zene az, amely megnyitja a kaput, felépíti a mennyei lépcsőt, és a „szent kozmikus nászra” – a hölgy és a szellemvilág, az ember és a természet egyesülésére – hív.

A sámánisztikus értelmezés radikalizálása

Alább egy olyan szabad „ferdítés-értelmezés” következik, melyet én készítettem. Nem törekedtem szöveghűsége. Saját szájam íze szerint, a mitikus-spirituális jelképezés irányába lépve költöttem át a dalt, mindazáltal a fő motívumokat megtartottam:

Mennybe vivő lépcső. Misztikus járda, ősi, égi létra.
Egy hölgy nézi: „ah, szerzésnek tárgya, áhítatnak célja.”
„Mennyi az ára?” „Nem arany! Szót találj, kulcsot a zárba!”
A falon jelek: talányt talány követ. Madár dalol fatetejen.
Olykor mindent félreértünk. Elértünk? Hisszük csendben.
Ámulatba ejt a kétértelműség, révülök, rejtezem.
Nyugat messzesége homálylik, elvágyódom innen,
napszentület távolában füstgyűrűk szállnak.
Ködbe meredt emberek a parton. Mire várnak?
Jövőből éji sugallat érint, ős-dallam sír a szélben,
sámánsíp hív: véred pezsdíti Túli Értelem.
Ha nem menekülsz, körülölel, rád nevet az erdő,

ha nem félsz, Május Tündére érkezik fentről.
Két ösvényt tár eléd: biztat, lesz idő fordulni erre, arra,
kövesd a dalt – csatlakozz bátran –: szól ős vágyak hangja.
Szélsuhogásban mennybeli lépcső tekereg lábad elé,
mintha lelkek árnyai áradnának hívatlan sereggént.
Közöttük ismeretlen ismerős jelez, fénycsóvát szertevet,
szemfényvesztő mosolya bármit aranyba temet.
Ne engedd! Hatoljon lelkedbe erdő ritmusa, dallama,
szűnjön a forgás! Ringjunk mindennel egyggyé olvadva.

Szép Hölgy! Ujjaid mennyei létrafokokra tapadjanak!

Ez a szöveg egy tudatos és merész műferdítés-értelmezés, amely nem csupán lefordítja a szavakat, hanem egy konkrét kulturális-spirituális keretrendszerbe ágyazza át őket.

1. Mennyiben változtatja meg az eredeti értelmet a fordítás?

A fordítás a dal alapvető filozófiai ívét megtartja, de jelentősen áthangolja a hangvételt és a szereplők viszonyát:

- A passzív megfigyelésből aktív belső megélés lesz: Az eredeti szöveg harmadik személyben beszél az elgondolkodtató jelenségekről ("*It makes me wonder*" - Elgondolkodtat). Ez a fordítás a lírai ént belső, szubjektív cselekvővé alakítja: "*révülök, rejtezem*". A narrátor már nem egy külső szemlélő, hanem a rítus aktív résztvevője.
- A Hölgy karakterének átértelmezése: Az eredetiben a hölgy egy kissé naiv, anyagias figura, aki azt hiszi, megveheti a Mennysországot ("*she's buying a stairway*"). Ez a fordítás finomítja ezt: nála a lépcső már "*szerzésnek tárgya, áhítatnak célja*", a végén pedig határozottan beavatandóvá, keresővé válik, akit a lírai én instruál ("*Szép Hölgy! Ujjaid mennyei létrafokokra tapadjanak!*").
- Figyelmeztetés a hamisságra: Az eredetiben a hölgy fehér fényt sugároz, és azt mutatja, hogy minden arannyá válik. Ebben a fordításban ez a fény veszélyessé, illúzióvá válik: "*szemfényvesztő mosolya bármit aranyba temet*."

Ne engeddd!". Ez egy érdekes csavar: az anyagi világ csábítása (a hamis arany) elleni tudatos lázadássá alakítja a szöveget.

2. Mennyire viszi el az átárnyalás a sámánmitológia felé a jelentéseket?

Rendkívüli mértékben. Ez a verzió szinte teljesen lehántja a dalról a nyugati, kelta-keresztény réteget, és nyíltan a magyar táltos- és az egyetemes sámánmitológia szókincsét és sémáit ülteti a helyére.

A legfontosabb pontok, ahol a sámáni vonal felerősödik:

- Sámánszakszavak direkt beemelése: Az eredeti "*piper*" (dudás) helyett itt közvetlenül "sámánsíp" szerepel. Megjelenik a "révülök" (transzba esem) kifejezés, amely a magyar sámánizmus (rejtezés, révülés) legfontosabb szava.
- A transz fizikai leírása: Az eredeti fülzúgást ("*Your head is humming*") a fordító a transzállapot vérpezsdítő, testen kívüli élményeként azonosítja: "véred pezsdíti Túli Értelem".
- A beavatási tér felerősítése: A sövény és a május királynője helyett itt az erdő ritmusa, az erdő, mint élőlény jelenik meg ("*rád nevet az erdő*"). Ez a természet animista (mindennek lelke van) felfogását tükrözi, ami a sámánizmus alapja. Május Királynője helyett Május Tündére szerepel, mely kifejezés a magyar népi mitológia természetfeletti lényekre utal.
- A ritmus és a mozgás szakralitása: Az eredeti "szikla legyél és ne gurulj el" (stabilitás) gondolatot a fordítás átülteti a sámáni rituális mozgásba: "szűnjön a forgás! Ringjunk mindennel eggyé olvadva." Ez a mondat magát a sámántáncot, a monoton forgást és ringást idézi meg, amely elvezet az Eggyé váláshoz (extázishoz).
- Az ősök kultusza: A szélben nemcsak suttogás van, hanem "ős-dallam sír a szélben" és "ős vágyak hangja" hív, ami a sámánizmus ősökkel és szellemekkel való kapcsolattartását helyezi a fókuszba.

Ez a fordítás lesöpör minden kétértelműséget: a *Stairway to Heaven*-t egyértelműen egy sámáni beavatási himnusként interpretálja. Nemcsak lefordítja, hanem "honosítja" is a szöveget a magyar táltoshagyomány szellemi nyelvén.

Asztromitológiai értelmezés

A mennyei lépcső a Bakra rávetülő Nyilas. A tejútfa sajátos jelképe. Az építettségben megmutatkozó teremítő transzcendencia: emelkedés-esély. Szeretné a hölgy megszerezni, de ez nem úgy megy, hogy valaki akarja és megveszi. Jelekből kell olvasnia – ez különös képességet igényel.

A beszélő-éneklő férfi egy táltos, garabonciás. Ketten vannak a színen. Férfi és Nő. A bibliai történet szerint férfivá és nővé, saját képére teremtette Isten az embert. Együtt kellene egységet alkotniuk és mennybe érniük.

Sokan vannak körülöttük. Közösségi rítust alkotnak. Az erdő a Szűz, az angyali látomás közege. A füstkarika a révületre utal. A síp sámáni hangszer, istenek, szellemek hangját hozza. Csak sugallatok vannak, bizonyosság semmi. Magasabb, túli Értelem vihet mennybe, ha érkezik.

Bármikor rátérhetsz az útra, bármikor letérhetsz. **Kettősség rejlik a jelentésekben, döntésekben, alakokban.** A lépcső is kétirányú – itt felfelé vezet, de fentről érkezett, vihet lefelé is. Az arany is kettős használatú: lehet isteni fénylő (aranykort idéző), vagy a pénz mániája (pokolba húzó).

A madár a fa tetején a tejútfát jelöli. Erotikus jelképként is érthető. Szerelmi extázis sem kizárt, sőt. Mindenképp **egy misztikus-erotikus egységélmény a tét, együtt ringás a lét titokzatos szentély-bölcsőjében.**

Egy sámán (vagy garabonciás) nézőpontjából látunk. Ő Ikrek karakter. A keret egy táltos rituálé. Tehát az Ikrek-Nyilas tengelyen vagyunk. A Nyilas megjelenése: a lépcső, mely mennybe visz. Azért lépcső és nem Fa vagy falétra, mert a precesszió miatt a Nyilas csillagkép rávetült a Bak időtartamra. A lépcső: épített (Bakszerű, szaturnuszi) út a mennybe. Felfelé vezet, mert az Ikrekben vagyunk, és nézünk a Nyilas, az Égkapu felé (a Nyilasban lefelé néznénk az Ikrek, a megtestesülés felé). **A dalt éneklő „sámán” is inkább énekes, költő, mintsem morális indulatú próféta. Ezért ő kettős-egy. Szüksége van lélektársra, múzsára, akivel ha eggyé válik, csak akkor tud révülni. A nőt meg – illetve mély-magához – kell térítenie.** Erről szól a dal.

Ám a nő túl földies-anyagias, ezért jelenik meg égi mása is (jungai árnyéka, itt fényárnyék): a Májustündér. Az Ikrek lelkiisége a Szűz. **A Szűz világa itt az Erdő, az erdei sejtelmes hangok, benne a duda (a dalban furulya) szavával. Ez a lelki erdő: a természet ösztönös, hormonális sugallata.** A május: Bika, a Bika a Szűz 3. dekanátusa is egyben. A Bak a Szűz 2. dekanátusa. A földjegyek erősen dolgoznak.

A ringás a dal végén a Rákra utal, a bölcsőre, a még öntudatlan csecsemő korra, avagy a Mérlegre, a billegő egyensúlyra (a Mérleg az Ikrek 2. dekanátusa, a Rák

lelkisége és a Kos-Mérleg tengely testi oldala – a másodlagos hangsúlyok a Mérleget erős háttérhatalommá növesztik). **Az orgazmusszerű, eksztatikus vége a dalnak: Skorpió karaktert hoz.** A Skorpió a Rák 2. dekanátusa.

A Májustündért a Bika magasrendű kifejeződésének látom, akivé a földies nőnek át kell alakulnia. Legalább a rítus erejéig. A rítusként értett szerelmi együttlét magával hozza a mitikus tudatot, a mitikus világegészt, annak aranykori karakterét: az archaikus távlatot nyitó utalást az arany említése és a Bika édeni vonása miatt érzem.

Úgy látom, a dalszövegben a kettősség, a kettős értelmezhetőség, a kétértékűség végig megmarad. A nőnek kettős karaktere van: a stabilabb a pénz és a vásárlás képessége, ám hogy mennyei lépcsőre vágyik, túli többletet jelez. Az anyagiassággal egyébként nincs baj. A gondot az okozza, hogy a transzcendenciát is meg szeretné vásárolni, ez azonban lehetetlen. Jóllehet megveheti a jegyet a koncertre, avagy kifizethet egy tantrikus masszázst, avagy részt vehet fizetségért egy sámánszertartáson.

Nincs szó párkapcsolati szerelemről. Az Ikrekben a Merkúr vásárol. Csak a transzcendencia kereteit veheti meg a beavatásra vágyó, a lépcsőt. Felmenni rajta már neki kell, ha úgy dönt. **A lépcső, a keret: önmagában semmi. Átélés nélkül, misztikusság nélkül, jelképek bódulata nélkül, megfelelő, ősi, szentre nyíló lelki beállítódás és értelmezés nélkül: semmi.**

A nő a dal révén eljuthat a mennybe. Ha kifizette érte a belépőt, övé lehet. Ám hogy eljut-e ténylegesen, az rajta áll. A kérdés, hogy később, mikor a földre visszatér, történik-e változás... nyitva marad. **A lehetőség kétágú szigonya beleékelődött a történetbe. A dal ezt a kettős lehetőséget rögzíti, nem oldja fel.**

A fenti elemzés az asztrológiai és a sámánmitológiai réteget igyekezett szinkronba hozni. A precessziós elcsúszás (Nyilas/Bak) Pap Gábor elméletének egyik alapköve: a csillagászati precesszió miatt a csillagképek és az évköri jegyek egymásra vetülnek. Az az észrevétel, hogy a Nyilas (Égi Út, Tejút) a precesszió miatt rácsúszik a Bakra (az épített struktúrára), és ebből születik a „lépcső” képe mint épített szakrális út, a két jegy vegyítéseként jól értelmezhető.

Az Ikrek-Nyilas tengely dinamikájának a dalban megjelenő formája is jól indokolható azzal, hogy az Ikrekben nézünk felfelé a Nyilas (Égkapu) felé. A magyar néphagyományról szóló elemzéseiben Pap Gábor az Ikrek jegyet a két énekes madár vagy a Hunor-Magor típusú kettősséghez köti. A földi polaritás itt döntő elem: az Egy a Kettősség dinamikájában jelenik meg. Ezzel a gondolattal

teljes mértékben egyezik, hogy az énekes (akire táltos-garabonciásként tekint az értelmezés) Ikrek-karakterként működik, dualitásokat énekel meg: zenekar-közönség, énekes-hölgy, az arany ambivalenciája, az értelmezések kettőssége, a választás, mint kétirányú lehetőség, a Bika-ként értelmezett nőiség két arca.

A dekanátusok és belső lelkiiségek használata is a Pap Gábor-i elemzésekben került át ide. Az egyes jegyek mögött látni kell a „belső lakót” vagy lelkiiséget. A megfontolás, hogy az Ikrek lelkiiségét a Szűz adja, indokolja az erdő - a Szűz egyik közege - hangsúlyos megjelenését a dalban. Az a megfontolás pedig, hogy a május (a Bika hava) a Szűz harmadik dekanátusa egyben a Bak (mely jegy a szakrális lépcsővel lett hangsúlyos) második dekanátusa, igazolja a dalbeli nő földies-anyagias és magasabb szintű, édeni transzformációjának (a Május Királynőnek) a megjelenését egyaránt. Ezzel a beavatandó hölgy karaktere egyértelműen a Bikához kötődik, míg dalbeli szituációja az Ikrek jegyhez - ezt a helyzetet úgy is megfogalmazhatjuk, hogy a precessziós eltolódás miatt a Bika csillagkép rávetült az Ikrek jegyre. A dekanátusok és lelkiiségek figyelembe vétele egy többretegű értelmezést és összefüggésrendszert hozott létre.

A szertartás mint áru képzetet jól lehet kötni a Merkúrhoz, aki a kereskedelem istene is. Ez a praktikus szemlélet mély dilemmát hordoz. Az Ikrekben a Merkúr csak a „keretet”, a belépőjegyet tudja megvenni/eladni (a Bika karakterű beavatandó számára), miközben a valódi beavatást, a lépcsőn való felmenetelt nem lehet megvásárolni: ez a tradicionális létszemlélet lényege.

A kétágú szigony képe az elemzésben az Ikrek kettősségét idézi: a szabad akarat és a választás lehetősége a dal végén nyitva marad - még van idő megváltoztatni az utat, amin jársz. A dal utolsó, zene nélküli sora ("And she's buying a stairway to heaven") így nem valamiféle megérkezés a nyugalomba, hanem a rituálé lezárulása utáni küszöbhelyzet. A táltos megtette a magáét: megnyitotta a kaput, felidézte az Aranykort, megmutatta a Májustündért, a döntés és a tényleges felemelkedés a mennybe vagy a tényleges visszasüllyedés az anyagba a nő döntése maradt.

Íme, a dalszöveg angol eredetije:

*There's a lady who's sure all that glitters is gold
And she's buying a stairway to Heaven*

*When she gets there she knows, if the stores are all closed
With a word she can get what she came for
Ooh, ooh, and she's buying a stairway to Heaven
There's a sign on the wall, but she wants to be sure
'Cause you know sometimes words have two meanings
In a tree by the brook, there's a songbird who sings
Sometimes all of our thoughts are misgiven
Ooh, it makes me wonder
Ooh, makes me wonder
There's a feeling I get when I look to the West
And my spirit is crying for leaving
In my thoughts I have seen rings of smoke through the trees
And the voices of those who stand looking
Ooh, it makes me wonder
Ooh, really makes me wonder
And it's whispered that soon if we all call the tune
Then the piper will lead us to reason
And a new day will dawn for those who stand long
And the forests will echo with laughter
Oh-oh-oh-oh-whoa
If there's a bustle in your hedgerow, don't be alarmed now
It's just a spring clean for the May queen
Yes, there are two paths you can go by, but in the long run
There's still time to change the road you're on
And it makes me wonder
Ohh, whoa
Your head is humming, and it won't go, in case you don't know
The piper's calling you to join him
Dear lady, can you hear the wind blow? And did you know
Your stairway lies on the whispering wind?
And as we wind on down the road
Our shadows taller than our soul
There walks a lady we all know
Who shines white light and wants to show
How everything still turns to gold
And if you listen very hard*

*The tune will come to you at last
When all are one, and one is all
To be a rock and not to roll
And she's buying a stairway to Heaven*

Függelék

Paleo-asztronautikai értelmezési kísérlet

Ha az asztromitológiai és táltosi rétegek után a paleoasztronautika (ősi idegenek elmélete, Erich von Däniken és Zecharia Sitchin nyomán) szemüvegét vesszük fel, a *Stairway to Heaven* és a fenti fordítás egy csapásra egy technológiai transzformációról, egy idegen civilizáció látogatásáról és egy dimenziókapu megnyitásáról szóló krónikává válik.

A paleoasztronautika alapszere az úgynevezett *interpretatio technologica*: a mitikus, vallási vagy természetfeletti jelenségeket félreértett, magas szintű technológiaként értelmezi. Íme a dalszöveg és a fordítás elemzése ebből a radikális, archeo-futurisztikus, sci-fi nézőpontból:

1. A mennyei lépcső mint űrlift vagy csillagkapu

- „Mennybe vivő lépcső. Misztikus járda, ősi, égi létra.” Az ősi idegenek elméletében a Jákob lajtorjája vagy a mezopotámiai zikkuratok lépcsői nem szimbolikus utak, hanem valóságos, technológiai eszközök. A lépcső itt egy űrlift (space elevator) vagy egy fénysugár-alapú teleportációs csatorna (mint a sci-fikben a felvonósugár), amely összeköti a Földet az anyaűr-hajóval (Mennyország). Az, hogy a Nyilas rávetül a Bakra, itt azt jelenti, hogy a kapu csak egy bizonyos csillagászati együttállás idején, egy pontos kozmikus ablakban nyílik meg.
- „A falon jelek: talányt talány követ.” Ezek a jelek nem misztikus rúnák, hanem egy idegen, magasan fejlett civilizáció műszaki leírásai, piktogramjai vagy navigációs koordinátái (gondoljunk a Nazca-vonalakra vagy az egyiptomi „helikopteres” hieroglifákra). A beavatatlan ember számára ezek talányok, de valójában egy indítópult használati utasításai.

2. A Hölgy és a belépő (a genetikailag módosított elit)

- „Nem arany! Szót találj, kulcsot a zárba. ... Ha kifizette érte a belépőt...” A Hölgy a földi hibrid elit képviselője (a királyi vérvonallal, akiket az Anunnakik/idegenek emeltek ki). Az „egy szó” vagy „kulcs” valójában egy biometrikus azonosító, egy hangfrekvenciás kód vagy egy specifikus DNS-szekvencia, amely aktiválja a gépezetet. Megveheti, megszerezheti a belépőt (a technológiához való hozzáférést), de ha a DNS-e nem megfelelő (nincs meg a kulcs), a kapu zárva marad.

3. A táltos/garabonciás mint idegen lélekvezető vagy kontaktszemély

- Az eredeti értelmezés szerint a beszélő egy Ikrek karakterű táltos. A paleoasztronautikában a sámánok és táltosok nem szellemekkel, hanem földönkívüli lényekkel kapcsolatot tartó „kontaktszemélyek” utánzóik (channelerek). Az énekes itt egy olyan hibrid lény vagy beavatott mérnök, aki ismeri a berendezések működését.
- Az Ikrek-Nyilas tengely a paleo-asztronautika elméletében az interstellaris kommunikáció: az Ikrek a földi vevőegység (az ember), a Nyilas pedig az adó, a Galaktikus Központ, ahonnan az idegenek érkeztek.

4. A sámánsíp és a füstkarikák (akusztikus levitáció és meghajtás)

- „Sámánsíp hív: véred pezsdíti Túli Értelem”. A duda (vagy síp) hangja a paleo-kontextusban akusztikus frekvencia-technológia. Az ősi elméletek szerint a gigantikus köveket (Baalbek, piramisok) hangrezgésekkel, levitációval mozgatták, az emberi lelkekbe is így hatoltak manipulatív vagy gyógyító célzattal. A „Túli Értelem” maga az idegen mesterséges intelligencia vagy a földönkívüli parancsnokság, amely frekvenciákon keresztül küldi a jelet.
- „Napszentület távolában füstgyűrűk szállnak.” Ez a kép a legárulkodóbb a dänikeni iskola számára: a fák közül felszálló füstgyűrűk egy űrhajó vagy egy atmoszférikus szonda indításakor keletkező gázok és kondenzcsíkok. A parton álló tömeg („Ködbe meredt emberek a parton. Mire várnak?”) a primitív ősember, aki isteni csodaként, „égi szekérként” bámulja a rakétatechnológiát.

5. Május Tündére és az Erdő (a terraformálási kísérlet és genetikai nász)

- „Ha nem menekülsz, körülölel, s rád nevet az erdő, ha nem félsz, Május Tündére érkezik fentől.” Az Erdő (a Szűz közege az elemzésben) a biolaboratórium, ahol a terraformálás zajlik. Május Tündére (a magas szintű

Bika) egy idegen tudós-genetikus női entitás (mint a sumér Ninhurszag, az anyaistennő), aki az emberi DNS frissítéséért felelős.

- „A rítusként értett szerelmi együttlét...” A misztikus, erotikus egységélmény a tét. A paleoasztronautikában az „istenek fiai az emberek leányaival háltak” (Biblia, Genézis 6) motívumról van szó: egy hibridizációs programról, egy genetikai nászról, amely megemeli a földi ember tudatosságát és biológiai képességeit.

6. A fordítás-ferdítés zárzata: a technológiai fúzió

- „Szűnjön a forgás! Ringjunk mindennel egygyé olvadva. Szép Hölgy! Ujjaid mennyei létrafokokra tapadjanak!” A fordítás ezen része jól írja le a kiber-rítust: a forgás megszűnése és a ringás az űrhajó dokkolási fázisa, a mesterséges gravitáció beállása. Amikor a Hölgy ujjai a mennyei létrafokokra tapadnak, az a technológiával való fizikai kapcsolódást jelenti (az interfész megérintését).

Mit mond a paleo-asztronautikai hipotézisrendszer a dal végéről?

A dal nyitva hagyja a kérdést, hogy a nő feljut-e a mennybe. Paleo-kontextusban ez a „kiválasztás” drámája. Az idegenek megnyitották a csillagkaput, felajánlották a technológiai és biológiai felemelkedést (az exodust a Földről), de a hölgynek, (minden beavatandónak, kiválasztottnak) magának kell átlépnie a küszöbön. Ha túl nehéz a földi, anyagi kötődése (az arany és a pénz imádata miatt), a gravitáció és a dimenziókapu visszaveti őt az ismert és megszokott földi létbe.

Az asztromitológiai és táltosmitológiai elemzés (az Ikrek-Nyilas tengely és a misztikus sámánlétra-képzet) kiváló vázat ad ehhez a sci-fi értelmezéshez is: a mennybe vivő lépcső egy csillagászati órához igazított technológiai kapu és sorsküszöb, melyen az átlépés egy többé vissza nem fordítható indentitásváltást eredményezne (egyéni és faji szinten egyaránt), ezért a lélekállapot végletesen szorongó („éljek-e a nyilván nem véletlenül éppen számomra felajánlott sors-eséllyel, mely nem tudom hova visz, mivé alakít, ám amelyről bizonyosan tudom, hogy irreverzibilis változást eredményez?”), mely csak egy extatikus-erotikus túlfokozással ellensúlyozható.